

Abu tėvai rūpestingai ją globojo. Tuo metu pradėjo grįžti tremtiniai; Marija ir Juozas Urbšiai apsigyveno pas mus. Tarpukario kultūros dvasia atgijo. Man teko stebėti tą nuostabų vyresniosios kartos atgimimą, o Mama pradėjo fiksuoti dienoraštyje savo Motinos paskutiniųjų metų dienas... 1958 m. gruodžio 1d. mirė Sofija Čiurlionienė-Kymantaitė. Po savo Motinos mirties Mama visą likusį gyvenimą pašventė Jos atminimo įamžinimui: ruošė rankraščius raštų leidimui, tvarkė archyvą, bibliografiją ir rašė atsiminimus. Tėvas buvo ištikimas Mamos talkininkas. 1971 m. kovo 13 d., minint 85-sias gimimo metines, mūsų namuose atidarytas memorialinis Sofijos Čiurlionienės-Kymantaitės darbo kambarys, ir dažni lankytojai skatino tęsti pradėtą darbą. Tos meilės šviesoje mes užaugome, sukūrėme šeimą ir padovanojome savo Tėvams penkis anūkus. 1990 m., atkūrus Nepriklausomybę, Tėvai įsitraukė į kultūrinę visuomeninę veiklą. Dabar buvo galima ištraukti iš stalčiaus S.Čiurlionienės rankraščius ir papasakoti kas buvo nutylėta. Atsiminimai apie Motiną rengiami spaudai. Mamai rašyti darėsi vis sunkiau, padėjo Tėvas. Nuostabūs judviejų duetas suspindo ypatinga šviesa. Dirbo abu iki paskutinio Mamos atodūsio. Ji mirė 1995 m. vasario 27 d. 1996 m. „Santara“ išleido knygos „Patekėjo Saulė“ I dalį. Tėvas redagavo antrąją. Tą paskutinį mano Tėvų kūrinį teko užbaigti man, sakau Tėvų, nes Mamos atsiminimai iliustruoti Tėvo fotografijomis. „Patekėjo Saulė“ II dalis išėjo 2007 m. balandžio pradžioje – Tėvas sulaukė – Jis mirė gegužės 12 d. „Čiurlionienės namai“ tebesaugo šviesų mano Tėvų ir Senelių atminimą.

Dalia Palukaitienė

PROGRAMA

KĘSTUTIS ŽYGIUOJA Į VILNIŲ

D.Čiurlionytė-Zubovienė, radio valandėlė

Skaito LIUCIJA ZORŪBAITĖ

M.K.ČIURLIONIS „Oi lekia, lekia“

„Siuntė mane Močiutė“

DANUTĖ ČIURLIONYTĖ-ZUBOVIENĖ

Pranešėja RAMINTA ANTANAITIENĖ

VIŠTŲ PIRMININKĖ ŽILĖ

D.Čiurlionytė-Zubovienė „Kiškis Piškis baltasis

Bajoras“. Skaito LIUCIJA ZORŪBAITĖ

M.K.ČIURLIONIS „Ant kalno gluosis“

„Prapuoliau, Močiute“

PALIEKAM TĖVYNĖ

D.Čiurlionytė-Zubovienė „Patekėjo Saulė“ I d.

M.K.ČIURLIONIS „Išėjo mergelė“

ATSIMINIMŲ FRAGMENTAI

D.Čiurlionytė-Zubovienė „Patekėjo Saulė“ II d.

M.K.ČIURLIONIS „Močiute, noriu miego“

PASKUTINIEJI METAI

D.Čiurlionytė-Zubovienė „Patekėjo Saulė“ II d.

Skaito DAINA KAZLAUSKIENĖ

M.K.ČIURLIONIS „Kad aš nežinojau“

„Vai Močiute“

TEATRAS MŪSŲ NAMUOSE

Pasakoja DALIA PALUKAITIENĖ

PASAULIO PRAEITIS

D.Čiurlionytė-Zubovienė, radio valandėlė

Skaito LIUCIJA ZORŪBAITĖ

M.K.ČIURLIONIS „Oi giria, giria“

M. K. Čiurlionio lietuvių liaudies dainų išdailas

fortepijonui skambina ROKAS ZUBOVAS

RAŠYTOJAI

DANUTEI

ČIURLIONYTEI-ZUBOVIENEI

100

ATMINIMO VAKARAS

Juozo Grušo memorialinis muziejus,

Kalniečių 93, Kaunas

2010 m. birželio 3 d. 17 val.

(ketvirtadienis)

MANO MAMA, VAIKŲ RAŠYTOJA DANUTĖ ČIURLIONYTĖ-ZUBOVIENĖ

2010 m. birželio 12 dieną Jai būtų sukakę 100, o jau 15 metų, kaip Mama išėjo, palikdama mums negėstančios meilės šviesą.

Savo Tėvo, M.K.Čiurlionio, Danutė nebuvo mačiusi, kai Jis mirė, Jai tebuvo 10 mėnesių. Motina, Sofija Čiurlionienė-Kymantaitė liko jaunutė našlė, ištikima savo didžiajai meilei, su kūdikiu ant rankų. Taip prasidėjo Motinos ir Dukters nelengvo gyvenimo kelionė.

Pirmieji žingsniai Kaune: Motina dėstė lietuvių kalbą Saulės kursuose, paskui, per I pasaulinį karą, Voroneže. Po karo - Nepriklausomybės kovos; Motina dirbo kariuomenės švietime, Danutė glaudėsi Vieکشnuose, pas Elžbietą Kymantiene – Babunytę – dainų, pasakų, priežodžių ir prietarų žinovę, tikrą neišsenkantį tautosakos lobyną. 1920 m. visam laikui apsistoja Kaune, iš pradžių pas bičiulius, paskui nuomojami butai. 1932 m. pasistatydina namus Žemaičių g. 12 (dabar 10). Per tą laiką Danutė baigė „Aušros“ Mergaičių gimnaziją (1928), prancūzų kalbos mokėsi pensione Neušatelyje (Šveicarija), po metų įstojo į VDU istorijos fakultetą. 1936 m. pas prof. L.Karsaviną ji išlaikė istorijos egzaminą ir 1937 m. pradžioje išvažiavo į Paryžių medžiagos diplominiam darbui. Tuo metu Sofija Čiurlionienė buvo VDU lietuvių kalbos lektorė, Tautų Sąjungos Ženevoje delegatė, Lietuvos skaučių seserijos vadė, aktyvi kultūros ir visuomenės veikėja. „Šeštadieniai“ jos namuose vyko kalbininkų, rašytojų ir vertėjų susirinkimai,

kuriuose Danutė dalyvavo jau baigus gimnaziją. „Išdykėlis Petriukas“ – Danutės Čiurlionytės pirmas spausdintas kūrinėlis („Vyturys“ Nr.1 1935). Susilaukė bičiulių dėmesio ir paskatinimo rašyti. Ištikima Motinos ir Dukters meilė peraugo į kūrybinę bičiulystę. Kiek džiaugsmo teikė bendri skaitymai aptarimai ir kūrybos vertinimas. Mažai yra žinomos Danutės rašytos radijo valandėlės vaikams, turėjusios auklėjamąją ir šviečiamąją paskirtį. Muziką toms valandėlėms kūrė Danutės teta Jadvyga Čiurlionytė. (Yra išlikę rankraščiai). 1936 m. pasirodė pirmoji Danutės Čiurlionytės knygelė „Šuniukas Padauža ir Sumanioji Aldutė“. Ji buvo vaikų ir suaugusių skaitoma ir aptariama. 1938 m. sausio 12 d. Danutė ištekėjo už architekto Vladimiro (Vladžio) Zubovo. Garsios giminės kultūros paveldas ir Sofijos namų čiurlioniška dvasia sąlygojo nuostabios meilės šeimos židinį. Metų gale ir aš atėjau į šį pasaulį, atnešdama Sofijai nepatirtą laimę būti Močiute ir mūsų visų globėja. Šeimyninės idilės aplinkoje Mama parašė dar dvi knygeles: „Kalėdų Senelių šalis“ (1939) ir „Kiškis Piškis baltasis bajoras“ (1940). Visos trys vaikų taip pamiltos knygelės, Danutės Tarabildienės iliustruotos, susilaukė liūdno likimo: sovietų cenzūros įsakymu buvo išimtos iš apyvartos ir sunaikintos. Prasidėjo pirmoji okupacija. 1940 m. gimė mano brolis Kastytis. Paskui vokiečių okupacija... Antras mano brolis Vytautas gimė jau po karo, 1948 m. Tie baisūs karo ir pokario metai mums buvo moraliai ir materialiai patys sunkiausi, būtent tada Močiutė ir abu Tėvai atsiskleidė kaip aukščiausios moralės humanistai. Savo namuose glaudė į bėdą patekusius artimuosius, padėjo išsigelbėti žydams ir jų vaikams. Rūpinosi tremtinių likimu. Priglaudė vokiečių našlaitę, kurią, pavadinę Sigute, užaugino. Nepaisant skurdo, suaugusieji sugebėjo sukurti mums nuostabią vaikystę – su mumis bendravo, žaidė ir mokė, rengė šventes su karnavalais, lėlių teatru, koncertais ir vaidinimais mūsų namuose – sava kūryba, savomis rankomis ir be išlaidų. Iš tų vaidinimėlių, rašytų mūsų šventėms Mama sudarė knygelę „Jonuko Dunduliuko teatras“, kurią išleido 1946 m. su D.Tarabildienės iliustracijom ir Tėvo brėžiniais. Pasirodo, tai pirmas lietuviškos dramaturgijos leidinys lėlių teatrui. Iš to rinkinio stambiausios pjesės „Kiškis Drąsuolis“ premjera - 1946 10 17 Valstybiniame lėlių teatre, Vilniuje,

Kauno jaunojo žiūrovo teatre 1950 06 20 ir Kauno valstybiniame lėlių teatre 2005 12 18. Kauno jaunojo žiūrovo teatre rež. A.Kupstas pastatė Mamos inscenuotus A.Puškino veikalus: „Pasaka apie popą ir jo tarną Baldą“ (1949 06 08) ir „Pasaką apie žvejį ir žuvelę“ (1951 04 14). Po ilgų svarstymų pagaliau ir „Pasakų šalies“ premjera (1955 12 04, rež. P.Likša). Spektaklis buvo premijuotas Pabaltijo teatrų festivalyje, su pasisekimu ilgai vaidintas Kauno jaunojo žiūrovo teatre, 1959 m. įtrauktas į Kauno dramos teatro repertuarą. Vėliau statė vaikų teatras. Mama yra parašius daugiau pjesių: „Čigoniuko“ nepraleido vokiečių cenzūra, o „Sigutė“ ir „Nauji karaliaus rūbai“ prie sovietų, po daugybės recenzijų pasiliko stalčiuje. Paskutinis pjesių rinkinys visai kritikuotas, redaguotas, ideologiškai spaudžiamas išėjo 1957 m. Tai knygelė „Miško mokykla“, kurią teko iliustruoti man. Pjesės buvo mėgiamos ir statomos mokyklose, tačiau Mama sunkiai išgyveno cenzūros kišimąsi į jos kūrybą ir daugiau neberašė. Pradėjo versti knygas vaikams iš prancūzų ir rusų kalbų, su leidykla sutarė, rinkosi jai patinkančias ir išvertė 12 knygų. Iš jų K.Čiukovskio „Daktaras Aiskauda“ populiariausia, susilaukė gal 5 leidimų. 1956 m. atšventė Močiutės Sofijos 70-tąjį gimtadienį. Ji išsikovojo savo kūrybos pripažinimą, buvo gražiai paminėta, Šiauliai pastatė „Pinigėlius“, išėjo raštų tritomis. Nepaisant pašlijusios sveikatos, Močiutė buvo kupina kūrybinės energijos ir planų. Pradėjo rašyti „Žemaitišką poemą“, dažniausiai gulėdama.